

OBSAH

Předmluva	11
Předmluva k českému vydání.	15
1 Vzdělávání učitelů: nejistý podnik (Fred Korthagen)	17
1.1 Úvod	17
1.2 Historie učitelství	17
1.3 Problémy spojené s tradičním přístupem k učitelství	19
1.4 Problém změn	21
1.5 Nesnadné postavení vzdělavatelů učitelů	23
1.6 Směřování k novému paradigmatu	26
1.7 Výuka matematiky jako příklad	28
1.8 Realistické učitelství	30
1.9 Stručný obsah knihy	31
2 Vztah mezi teorií a praxí: návrat ke klasikům (Jos Kessels a Fred Korthagen).	35
2.1 Úvod	35
2.2 Typy znalostí	36
2.3 Znalosti jako epistémé	37
2.4 Vědění jako phronesis	39
2.5 Podstata praktického	40
2.6 Důsledky	42
2.7 Závěrečné poznámky	44
3 Učit se z praxe (Fred Korthagen a Theo Wubbels).	47
3.1 Úvod	47
3.2 Příklad realistického programu učitelství	49
3.3 Didaktika v pozadí procesu učení o vyučování	52
3.4 Prekoncepty	53
3.5 Méně racionální způsoby zpracování informací a úloha gestaltů	54
3.6 Zkušenosti jako východisko učení	57
3.7 Reflexe	58
3.8 Podpora reflexe zkušeností	59
3.9 Argumenty na podporu reflexe v učitelství	60
3.10 Závěr: Směřování k didaktice učitelství, založené na zkušenostním učení a reflexi	62

4	Reflektování reflexe (Fred Korthagen)	65
4.1	Úvod	65
4.2	Reflexe a různé pohledy na vzdělávání učitelů	66
4.3	Konceptualizace reflexe	67
4.4	Operacionalizace reflexe	69
4.5	Zaujetí stanoviska v nepřehledné oblasti	70
4.6	Řídicí systémy na dvou úrovních	70
4.7	Vztah mezi jednáním, učením a reflexí	73
4.8	Bližší pohled na spirálu	74
4.9	Akční výzkum	76
4.10	Závěrečné poznámky	79
5	Vytváření programu realistického učitelského vzdělávání (Fred Korthagen)	81
5.1	Úvod	81
5.2	Paradox změny	82
5.3	Tři základní principy profesního učení	83
5.4	Využití tří principů v nové didaktice učitelského vzdělávání	84
5.5	Příklad: zkušenost z individuální výuky	85
5.6	Organizace programu	86
5.7	Řízení a posuzování kvality	92
5.8	Kongruence mezi třemi úrovněmi	93
5.9	Podobnost s Oxfordským modelem stáží	94
5.10	Pohled do budoucna: další kroky při rozpracování didaktiky realistického učitelského vzdělávání	95
6	Evaluační výzkum realistického přístupu a podpory reflexe (Fred Korthagen a Theo Wubbels)	97
6.1	Úvod	97
6.2	Evaluační studie zaměřená na realistický přístup	98
6.3	Problém operacionalizace reflexe	99
6.4	Empirická data o výsledcích programů a strategií na podporu reflexe	100
6.5	Výzkum nizozemského programu na podporu reflexe	101
6.6	Závěry a návrhy pro další výzkum a vývoj	111
7	Pomoc studentům naučit se reflektovat: proces supervize (Fred Korthagen)	115
7.1	Úvod	115
7.2	Strategie postupnosti	116
7.3	Proces pomáhání: supervize spirály profesního rozvoje	117
7.4	Základní supervizní dovednosti	119
7.5	Pomoc s fází 1 (jednání)	121
7.6	Pomoc s fází 2 (zpětný pohled na jednání)	122
7.7	Pomoc s fází 3 (uvědomění si podstatných aspektů)	127

7.8	Pomoc s fází 4 (vytvoření alternativních postupů jednání)	129
7.9	Pomoc s fází 5 (vyzkoušení)	131
7.10	Některé další dovednosti	131
7.11	Závěrečné poznámky	133
8	Charakteristiky reflektivních učitelů (Fred Korthagen a Theo Wubbels) .	137
8.1	Úvod	137
8.2	Úloha a povaha reflexe v kontextu pojetí kvalitního vyučování dle SOL	138
8.3	Charakteristiky reflektivních učitelů	139
8.4	Koreláty reflektivity	143
8.5	Několik poznámek	147
8.6	Závěry	149
9	Práce se skupinami studentů učitelství (Fred Korthagen)	151
9.1	Úvod	151
9.2	Pětikrokový postup	152
9.3	Ilustrace pětikrokového postupu	155
9.4	Čtyři konkrétní techniky	161
9.5	Výzkum zaměřený na efekty čtyř uvedených technik	165
9.6	Skupiny reflektující samostatně	169
9.7	Závěrečné poznámky	171
10	Jak funguje profesní učení učitelů? (Fred Korthagen a Bram Lagerwerf)	173
10.1	Úvod	173
10.2	Tři úrovně učení	175
10.3	Utváření gestaltů	177
10.4	Schematizace	178
10.5	Budování teorie	180
10.6	Ilustrace tří úrovní, založená na empirických datech	181
10.7	Bližší pohled na vztahy mezi těmito třemi úrovněmi	185
10.8	Teoretická báze modelu tří úrovní	189
10.9	Důsledky	193
10.10	Přerámcování předchozích kapitol	197
11	Specifické nástroje a techniky podporující reflexi (Fred Korthagen)	201
11.1	Úvod	201
11.2	Možné problémy při podpoře kompetence k růstu	202
11.3	Koncipování deníku	203
11.4	Role vzdělavatele učitelů	205
11.5	Operacionalizace cíle „naučit se reflexi“ ve vztahu k rozvoji adekvátního interpersonálního jednání učitelů	207
11.6	Případ John	210
11.7	Individuální supervize při psaní deníku	212

11.8	Intermezzo: dva způsoby reflexe	213
11.9	Techniky a nástroje holistické reflexe	213
11.10	Učební orientace	219
12	Širší pohled na reflexi (Fred Korthagen)	221
12.1	Úvod	221
12.2	Dva způsoby zpracování informací	222
12.3	Jednostrannost v používání reflexe jako prostředku k profesnímu rozvoji	224
12.4	Důsledky	226
13	Příprava vzdělavatelů učitelů pro realistický přístup (Bob Koster a Fred Korthagen)	229
13.1	Úvod	229
13.2	Profesní rozvoj vzdělavatelů učitelů	230
13.3	Potřeba profesního rozvoje vzdělavatelů učitelů v realistickém programu	230
13.4	Bližší pohled na kurz pro vzdělavatele učitelů	231
13.5	Některé výcvikové aktivity a cvičení	236
13.6	Principy didaktiky vzdělávacího kurzu	240
13.7	Reflexe kurzu a doporučení	240
14	Realistický přístup: jeho zásady, filozofický základ a budoucnost (Fred Korthagen)	243
14.1	Úvod	243
14.2	Realistické vzdělávání učitelů: shrnutí	244
14.3	Co je nové?	246
14.4	Morální východiska realistického přístupu	248
14.5	Pohled do budoucna	256
	Seznam vyobrazení	261
	Editorská poznámka	263
	Literatura	265
	Literatura v českém a slovenském jazyce	283
	Jmenný rejstřík	285
	Věcný rejstřík	291